

Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A
18/30
decembrie
1866.

Ese in fie-care septemana odata, adeca dominee'a
contienendu o cõla si diimnetate.

Pretiuu pentru Austria
pe Jul. Dec. 4 fl. —
pe Jan.—Dec. 8 fl. — cr.

Pentru Romania
pe Jul.—Dec. unu galbenu si diimnetate.

Nr.
43.

Cancelari'a redactiunii
Strat'a morarilor Nr. 10.

unde sunt a se adresa manuscriptele si banii
de prenumeratiune.
Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile
anonime nu se publica.

II
cursu
anualu.

PETREA CATIELEI.

(Dupa o poveste populara.)

— Urmare. —

„Si te voiu lasa
„In chili'a mea ;
„Er' de esti naluca,
„Naib'a se te duca,
„Duca-te 'n pustii.
„Ca se nu mai vîi !“

Astfelu dîse ea,
Petrea ins'asié :

„Eu sum omu de lume.
„Petrea-é alu mieu nume,
„Petrea celu vestitu
„Voinicelu cumplitu.“

Usi'a se desface,
Cale i se face,
Petrea intra 'n casa,
Casa multu frumõsa ;
Dar' pe cine vede ?
Dupa mеса siede
O mama betrana,
C'unu toiagu in mana ;
C'o fatia palita,
Gârbova, smolita.

(Asta, sê sciti voi,
Este sant'a Joi !)
Ea se scõla greu
De pe loculu seu,
Schiopatandu se duce
La blidariu, si-aduce :

Azima de grau,
Pesce de periu,
Apa de isvoru,
Fragi de crengusioru.

Si pe 'necetu le pune
Pe mеса, si-i spune
Lui Petrea sê iá,
Sê guste, sê bea.
Petrea ospetéza,
Fõmea-si alinéza,
Si-apoi multiamesce,
Si-asfelu-i vorbesce :

„Joe pré curata,
„Binecuventata !
„Santa de trei ori,
„Ce pe caletori
„Pe drumu-i feresci,

„Si mi-i mantuesci :
„De tunetu cumplitu,
„Fulgeru grozavitu,
„De furtuna rea,
„Si de mörte grea,
„Rogute-mi vestesce !
„Unde locuesce
„Mescerulu Stanelu,
„Mesceru de otielu ?“

Joia mi-i raspunde :
„Nu-ti sciu spune unde !
„Dar' sê te silesci,
„Sê te ostenesci,
„La nepót'a-mea ,
„Sant'a Vinerea :
„Ea te va primi,
„Te va omeni,
„Si de-a scí cum-va,
„Mi te va 'ndreptá !“

Petrea i se 'nchina
Cu plecare lina,
Si se pregatesce,
Si mi se pornesce. —

XVI.

Nóptea-e multu senina;
Lun'a dâ lumina,
Ér' pre langa cale,
Pe delu si pe vale,
Flori pré gingasiele
Ce din sinurele
Vérsa doru de jele
Caletoriloru,
Doru de tiér'a loru.
Petrea, cum pasiesce,
Florile privesce,
Anim'a-i s'aprinde,
Doru de tiéra-lu prinde . . .
Stâ . . . si lacriméza . . .
Stâ . . . si pauséza . . .
Si-ar vre sê se 'ntórca,
Dar' pe voie-si calca,
Si se hotaresce,
Si ér' se pornesce;
Pléca nóptea éra,
Nóptea de cu séra
Pana deminétia,
Pana ce 'n rosietia
Sórele din mare
Vérsa focu si diare.
Merge ne 'necatu,
Merge necurmatu.
Ér' pe tempulu, candu
Sórele lucindu
Miedulu dîlii 'nsémna,
Si la prandiu îndémna
Pe cci muncitori,
Cuprinsi de sudori,
Éta nimeresce,
Éta câ gasesce:
O chilía mica,
Carea se redica
Intr'o poenutia,
Intr'o gradinutia,
Susu pe-unu verde plaiu,
Susu pe-unu campu de raiu.
Si la ea s'abate,
Si la usia bate;
Ér' din cas'aude
Vórbe dulci si brude,
Glasu pré gingasielu
Blandu si subtírelu:

„Voinicelu straine!
„Ce vei de la mine?
„Spune-mi, ce voesci,
„Spune-mi, cine esti?
„De esti omu din lume,
„Spune-mi alu teu nume;
„Si te roiu lasá

„In chili'a mea!
„Ér' de esti naluca
„Naib'a se te duca!
„Duca-te 'n pustii,
„Ca se nu mai víi!“

Astfeliu ea sioptesce,
Dar' Petrea-i vorbesce:
„Eu sum omu din lume,
„Petrea-e alu mieu nume,
„Petra celu vestitu,
„Voinicelu cumplitu!
„Voiu ca sê me lasi
„Intr'alu teu salasiu,
„Sê me recorescu,
„Sê me hodinescu;
„Ah! câ-ci de departe
„Vinu si dî si nópte,
„Si sum ostenitu,
„Si de câi sdrobitu“ . . .

Si pre candu graesce
Vórbele aceste,
Usi'a se desface
Cale i se face,
Petrea intra 'n casa
Dar' nainte-i ésa:
Mandr'a fetisióra
Ca o dînisióra,
Ca o dî cu sóre,
Ca o serbatóre,
Ca o fericire,
Ca o nemurire!
Dara cine-e ea?
Sant'a Vinerea!
Ea, care 'mpartiesce,
Care daruesce
Radie 'ncantatóre,
Fetie rapitóre
Copilitieloru,
Cari in flórea loru
Diu'a i-o santiescu,
Si mi ti-o cinstescu.
Si-unu patutiu de flori,
Semenatu cu diori,
Lui Petrea-i gatesce,
Petrea atîpesce,
Si-unu picu dormitéza,
Dulce visu viséza.
Si-apoi se descépta,
Câ-ci mi ti-lu ascépta
Vinerea cu mésa,
Mésa multu frumósa:

Azima de grau,
Pesce de periu,
Apa de isvoru,
Fragi din grengusioru.

Aste bucatiele
Dulci si curatiele
Fómca-i departéza,
Setea-i alinéza,
Si se multiamesce
Si-astfeliu-i vorbesce:
„Vinere curata,
„Binecuventata!
„Tu ce daruesci,
„Tu ce 'mpartasiesci
„Radie 'ncantatóre,
„Fetie rapitóre
„Copilitieloru,
„Cari in flórea loru
„Diu'a ti-o santiescu,
„Si mi te cinstescu,
„Spune-mi si-mi vestesce,
„Unde vietuesce
„Mescerulu Stanelu,
„Mesceru de otielu?“

Vinerea-lu privesce,
Si-astfeliu-i sioptesce:

„Voinicelu pribagu,
„Spuneti-asiu cu dragu!
„Dar' nu-ti potu vesti,
„Nu-ti potu folosi,
„Câ-ci nu-i sciu anume
„Tiér'a si-alu seu nume!
„Du-te inse 'ngraba,
„Si de ventu intréba,
„Si-ti va spune elu
„Tiér'a lui Stanelu!“

Petrea i se 'nchina
Cu plecare lina,
Si mi s'aventéza,
Si se departéza. —

XVII.

Cine mi s'acatia
Pintre nori si cétia,
Susu pe-o culme verde
Ce 'n vesducu se pierde?
Petrea celu avanu,
Puiu de nasdravanu!
Susu pe munti pasiesce
Pe ventu lu-gasesce,
Si gasesce ventulu,
Ce-alérge pamentulu,
Ventuletiu sburdalnicu,
Ce sufla puternicu.
Petrea cu degraba,
Stâ si mi-lu intréba:
„Vente, ventuletiu,
„Ventuletiu maretiu!

„Tu ce-alergi prin lume
 „De pe-acésta culme,
 „Si cu-a ta suflare
 „Legini in recóre
 „Pe cei osteniti,
 „De munca sdroboti.
 „Spune-mi ventule,
 „Usiorelule,
 „Tíer'a lui Stanelu
 „Mesceru de otielu!“

Éra ventu-i dîce:
 „Voinicelu voinice!
 „Prinde-mi-te 'ndata
 „De-a mea haina lata;
 „Prinde-mi-te bine,
 „Si-o sê sbori cu mine,
 „Sê sbori la Stanelu
 „Mesceru de otielu!“

Petrea mi se prinde,
 Ventulu mi-lu cuprinde,
 Si ventrelele,
 Si aripele
 Iute-si reslatiesce,
 Sufla si pufnesce,
 Si din nóue guri,
 Nóue cascaturi
 De stanci gaurite,
 Stanci încaruntite
 Viforulu sbuenesce,
 Aerulu svîgnesce,
 Muntii bubuescu
 Codri clocotescu;
 Ér' Petrea cu ventulu
 Parasescu pamentulu,
 Si mi se rapedu,
 Si 'n vesçucu se vedu,
 Cum atingu in sboru
 Dung'a noriloru.
 Inse 'n departare,
 Susu pe-unu radiu de sóre:
 Smeóic'a cumplita,
 Fire-afurisita
 Stâ turbata 'n locu
 Cu-alu seu chipu de focu,
 Si mereu pandesce,
 Si mi ti-lu diaresce
 Pe Petrea fugindu,
 Norii atingandu;
 Si'n turbarea sa
 Se rapede ea,
 Si mi-lu prigonesce,
 Si mi-lu urmaresce,
 Resuflandu pe nâri
 Focu si resbunâri,
 Sierpi 'nvapaiati,

De sange 'nsetati.
 Petrea cum grabesce.
 Éta câ semtiesce
 De 'ndereptulu seu,
 Cumcâ-lu arde reu
 O vapse-aprinsa,
 De schintei cuprinsa;
 Si se 'nspamentéza,
 Si-astfelu cuventéza:

„Vente, ventuletiu,
 „Ventuletiu maretiu!
 „Rogu-te gandesce,
 „De te mai grabesce,
 „Câ 'ndereptulu meu,
 „Ah! me arde greu
 „O vapse-aprinsa,
 „De schintei cuprinsa;
 „Si totu navalesce,
 „Si me prigonesce,
 „Si me temu, câ-ci vine
 „Rapede spre mine,
 „Si m'a potopí,
 „Si m'a sodomí.“

Ventulu norii scurma
 Si reversa 'n urma,
 Tunetu greu si plóe,
 Si smeóicei móie
 Aripele 'ntinse,
 De fiori cuprinse,
 Foculu o slabesce
 Si mi ti-o opresce,
 Câ-ci i pune 'n cale
 Siete slugi de-a sale,
 Cari 'n prejma-i batu,
 Si sboru-i abatu.
 Si-apoi naintéza,
 Si-apoi s'avéntéza:
 Candu in susu spre ceriu,
 Candu in josu spre tieri;
 Si-astfelu cum plutescu,
 Éta câ gasescu
 Curtea lui Stanelu,
 Mesceru de otielu,
 Curtea cea vestita,
 Din otielu zidita;
 Cu porti tientuite,
 Cu porti ruginite,
 Cu zidu 'nvechitu,
 Zidu de fumu pîrlitu.
 Petrea mi s'abate
 Si la pórtá bate . . .
 Stanu ileu-si lasa,
 Si la pórtá ésa,
 Si-apoi cu trei cuie
 Trei lacâti descuie:

Pórt'a se desface,
 Cale i se face,
 Petrea intra iute
 La Stanelu in curte;
 Stanu l'intempinéza
 Si mi-i cuventéza:

„Voinicelu spetosu,
 „Voinicelu frumosu!
 „Spune-mi ce furtuna
 („Fie rea séu buna)
 „Calea-ti indreptá,
 „Si mi te 'ndrumá
 „Catra cas'a mea,
 „Sê-ti potu ajutá?“

— „Stane pré vestitu,
 „Mesceru iscusitu!
 „Audîtu-ai, da;
 „Audîtu, séu ba?
 „Despre Petrea, care
 „In resbóie-amare,
 „I-am invinsu pe smei,
 „Pe-ai loru crai tustrei?
 „Éra din smeóice,
 „Animi de sierpóice
 „Dóue le-am sdrobotu,
 „Si le-am nimicitu;
 „Una 'nea mai este,
 „Ce me prigonesce,
 „Si n'o potu invinge
 „Ca s'o scaldu in sange,
 „Câ-ci s'a straformatu,
 „Intr'unu chipu ciudatu,
 „Chipu de focu aprinsu,
 „De schintei cuprinsu.
 „Si me totu pandesce,
 „Si me urmaresce,
 „Si totu ambla órba
 „Sangele sê-mi sórba:
 „Si-ori unde me vede
 „Crancenu se rapede,
 „Si cu-a sa vapse
 „Arde si me taie.
 „Si prindiendu de veste,
 „Cumcâ 'n lume este
 „Mescerulu Stanelu,
 „Mesceru de otielu,
 „Ce prin maestria
 „Numai singuru scie,
 „Ca s'o birúesca,
 „Si s'o nimicéscá,
 „Am veuitu la tine,
 „Ca sê-mi faci una bine:
 „Deci de poti cum-va,
 „De-mi poti ajutá.

(Urméza pe pagin'a 513.)

CRUCEA DIN PESTERE.

(Novela originala.)

(Urmare.)

In acést'a clipita canele seu celu credin-tiosu, indoindu-se din trupu, svargolindu cu cód'a, plinu de bucuría s'apropia de pecurariu si sare pre elu, parea c'ar vre sê-i spuna :

— Cum ne-ai lasatu senguri, de ce nu m'ai tredítu si pre mine? O Dómne câtu am amblatu, câtu te-am cercatu, m'am temutu tare! Cum su de voiosu acuma cà te gasii. Spune-mi, de ce te afiu ací, spune-mi, sê-ti ajutu, déca ti-oiu poté.

Dar pecurariulu nu mai avea grige de semnele cele mute ale canelui. Anim'a lui erá plina de alte idei, de alte ocupatiuni. Totusi dupa ce si-mai veni in ori eschiamá astfelu :

— Ah, canele mieu, cum gandeam, cà vine ea. Óre, Dómne de ce nu vine? Gainusiea e acum susu tare. Fustei inca éca unde-su. Dóra tata-seu n'a lasat'o astadi sê vina la coliba. Póte s'a dusu la têrgu si n'a sositu a casa inca? Ce póte fi óre? Ba, ea tréba sê vina, dapoi cà ea e credintiósá, si scíe, cà déca nu o potiu vedé diu'a, câtu de tare dorescu s'o vedu acuma nópte; candu mama-sa cea vitréga o tramite cu tata-seu la curechiu la coliba.

Dupa aceste unu nuoru greu, negru se radicá de dupa munti, si s'asiediá de-asupra orisontelui, ca unu corbu asupra unui cuibu inflo-ritu; ploia incepù a cadé, fulgerile se isbiau prin aeru, tunetulu durduia. Intunecimea erá mare, nu vedeai neci man'a. Mai multu nu potemu avé cunoscintia despre pecurariu. Nu scimu ce-a facutu dupa aceea. Intune-reculu nu ne iérta sê vedemu e langa por-sioru inca séu ba; si in casulu antáiu mai este cineva cu elu; venit'a, pre cine astépta, venit'a angerulu seu celu incantatoriu, lumin'a lui, idealulu seu celu frumosu. N'audimu nimica pintre sgomotele cele infiorátorie si miraculóse ale naturei decátu latratulu canelui colo la coliba, de unde potemu deduce, cà canele s'a du-su la stana, dar de pecurariu nu scimu nimicu.

II.

La pólele piscului Bihoru se intinde unu satu mititelu, construitu precum de rendu-su construite satele in partea acést'a. Casele unele inaltusióre, altele asié dicandu numai colibe-su asiediate in dóua renduri drepte, prin midilocu drumulu; asié asémene cu unu fluviu drumulu, a carui tiermuri i compunu casele; unele dintre ele-su varuite pre de catra drumu, altele-su nu-

mai lipite, in urma se gasescu si de acdea, cari numai pe din lontru-su lipite. Inainta unei cási varuite pe laturea de catra drumu vedemu doi plopi inalti; apoi de-asupra usiei la drumu o cruciulitia. Ací siede pop'a.

Pop'a erá din cei betrani, a invetiatu atunci la scóla, candu erá la 6—10 sate câte-unu dascalu. N'avemu ce ne mirá dara, déca elu de abié sciea scie cu potcóve, inca si cu aceste asié, de nu scieai cà pureci mangeti cu negréla au saritu pe papiru, séu ce minunea lui Ildieu. Sê-i fie spre lauda, avea inse o biblioteca, pote-mu dice cam numerósa, statatóre din cârte de totu insemnate cum e d. e. Alesandri'a, Ispu, Calindariu pe o suta si nu sciu câtide ani, s. a. multe; apoi ce erá mai evedinte, cartile lui erau tóte legate cu maestría in pandia de pain-gini. Invetiatur'a lui erá mare, cà-çi din cain-dare elu ti-vestiá, ce viétia vei avé, ce vei patí, fi-va din tine popa, dascalu ori solgabreu. Pen-tru acestu talentu de profetiá ómenii din satu lu stimau fórté tare; mai unulu, mai altulu veniá la elu câte c'o iegutia de vinarsu; si si-aretau prin acést'a reverinti'a cea profunda ce aveau catra elu.

Dar impregiurarea, ce facea pre popa asié in-semnata, asié cinstitu erá aceea, cà erá fórté avutu, erá in carcatu de bani — precum vorbiá vestea — avea boi, vaci, avea pamenturi multe, si numai in tómn'a trecuta a vendutu de 400 de fl. cure-chiu. Apoi in urma pop'a mai avea si o fetitia gingasia ca lumin'a ochiului, inaltusora si svelta ca tristi'a de balta, cu ochi negri ca car-bunele, cu frunte majestósa, alba-purpuria ca-si nesce nori usiorei ce urmarescu sórele apu-netoriu. Numele ei erá Dilinca. Acuma de optu-spre-diece ori a inflo-ritu carugelele in gradini-ór'a cea patrunghiulara mititica, ce suride cu florile ei bine nutrité in aintea casei — decandu a vediutu Dilinca lumin'a. Acuma de optu-spre-diece ori s'a reintorsu rendunic'a sub stresin'a casei popii, decandu pamentulu are mai multi angeri cu unulu. Asié erá Dilinca de frumósa! Cine numai o vedea indata scopiá si strigá: „Nu te-ai diochiá fêta cà mandra esti.“ Fetiorulu candu cautá in ochii ei cei farmecatori eschiamá: „Ei sê fii a mea, cum m'asi mai tiené cu tine, nu m'asi dá p'unu imperatu.“ Ér fetele satului ori demanéti'a candu se intalniau la fantana, ori in siediatóre, ori la dantiu, in totu loculu nu-mai si numai de ea vorbiau, ca si cum a fi o minune.

„Bate-o sóre batara, surata, cà mandra mai póte fi Dilinca popii, asié-e de alba ca unu po-rumbu, asié-e de faiosia, dóra catu tine vidi-

culu nu i-ai aflá parechia“ dicea o fêta catra alt'a.

„Dieu, hie, nu-e mirare câ-e fêta de popa; nu-e mirare câ manca prescuri si parastasu, câ-ci gandesci câ-e fêta de domnu“ replica ceialalta.

„Ba, dóra-e si mai mandra de câtu Nani jagârului, de si ea pórtá ceru si clopu in capu“ dicea o a treia fêta.

bage sê-lu intrebe de sanetate, ce face, cum traese Dilinca cea tenera si gingasia.

Cine numai erá in apropierea Dilincei, erá incantatu, erá rapitu de gratiele ei ceresci.

Déca vreti se aflatí simbolulu frumsetiei cautati la fiinti'a cea feerica a Dilincei. O, romanca, câtu de atragátore te a mai potutu zidí ceriulu!

Ciurd'a cea de vaci a satului se intorciá

B a r o n u l u B e u s t. (Vedi pagina 512.)

Intradeveru asié erá Dilinca de frumósa!

Candu veniá notariulu in satu pentru afacurile sale, neci odata nu incortelá la jude ci totdeuna la popa, de si celu de'ntáiu avea casa síndilita si avea feresti, ce se deschideau in dóua laturi din lontru, avea in casa si unu almareu poleitu; cari de la popa lipsiau. Solgabireulu inca nu treciá prin satu ca sê nu se

de la campu. Fetele veniau cu olurile pline de la fantana. Apusulu parea câ arde in flacari.

Erá séra.

O vivacitate neindatinata, o voiosía rara poteai ceti de pe feciele tiereaniloru din satulu amintitu. Unii mergeau in susu, altii in diosu, câti-va mai de frunte intrau la pop'a. Fetele cele mai mici siedeau fatísu cu cas'a popii pe

unu pomnolu si discureau cu focu mare. Alta grupa de fete observâmu in ocolulu popii mai pe la feresti, mai prin tinda, mai încóce mai incolo pline de curiositate, dar numai fete mai mari, fete de maritu. Ce se intempla óre? ce-e la cas'a popii?

Se intrâmu pucintelu in chilia. Més'a nu-e ca in alte renduri lipita de parete, ci e asiediata la midilocu. In giurulu meseisunt lavitie. La focu mimalescu nesce babe, care de care. Una striga: „Aduce-ti nesce sare, câ-ci n'am saratu curechiulu acest'a;“ alta: „Ada-mi un-sóre, sê ungu placintele.“

Ce e óre? De buna séma e claca!

„Unde-e Dilinca“ întrebá gazdói'a cam necasita: „Dómne, Dómne cum e fét'a aceea acuma, mance-o pamentulu, nu ambla sê se gate, nu ambla sê se perie, nu-si pune ciurceii cei noi, nu-si impéna chic'a. P'alu mieu sufletu, n'are baiu de nimica; tu Préna, én du-te pana la siura, si-o chiama, câ-ci póte se nimerésca ospetii cei doriti, spune-i sê vina iute, nu sê faca ca si cum n'ar scí câ astadi i va fi credinti'a.“

Asié dara nu-e claca, e incredintiarea Dilincei.

Dilinca intrà in casa. „Ce vrei tu, Dilinca, ce-ti stâ in fire? dapoi nu scii tu câ astadi vei siedé dupa mésa langa fetiorulu popii din Pancele? . . . inse drag'a mamii imbraca-te, na chie'i'a de la lada, câ io me ducu in camara dupa cismele tale cele rosii.“

Dilinca cea frumósá, Dilinca cea ange-résca in sér'a asta dara se incredintia. Ea se va maritá, ea va fi fericita pe braciele barbatului ei teneru.

Dar Dilinca nu-e voiósá ca alte fete, ea nu-e sprintena, ea nu se grabesce; ci din contra e amarita, e intristata, e galfeda ca o flóre amenintiata de ventulu rece alu tómei, pe faci'a ei rósele nu se inganu, cum? brum'a n'a picatu, si ele se olivescu. — Deschide lad'a, dar de-abié póte redicá usi'a, scóte ciurecii, dar i scapa diosu: primele jacu pe vétra, si nu scie câ ea calca pe ele, cogioculu celu impenatu lu-luá pe dosu.

Asié erá ea de tainica, de melancolica!

Cugetele ei sborau pre departe. Mintea nu lucrá unde lucrau manile; fantasi'a ei nu se ocupá cu voinicelulu care i va fi mire.

Asié se perdea pe ganduri, tóte le facea întórse, tóte le facea cum nu trebuia.

Acuma vedemu picurandu-i din ochi nesce lacremióre ca nesce margaritare. Noptea erá cam inaintata. Unu glasu doiosu de fluieru se audiá din departare. Câ-ci se sciti câ sér'a acést'a e

totu aceea séra, in care Nicolae, pecurariulu, despre care am vorbitu, doiná asié de tristu in fluierulu seu. Apoi sê ve fia cunoscutu câ Dilinca acum de-o luna iubesce pre pecurariu, si ea e iubita de pecurariu.

Faci'a ei se amplù de lacremi, iesi afara ca sê se revenésca, câ-ci asié erá de asudata si de ustenita ca si cum ar fi datu o diua intrega cu sap'a. Unu suspinu se inaltiá din sinulu ei vestalu, parea câ vre sê spuna prin acelu suspinu ventului sê duca pecurariului scirea: „eu nu potu veni, tu nu scii nimica, vai de dragostea nóstra!“

Dilinca si-reculesc tóte poterile, se imbracá, dupa ce fu dogenita aspru de gazdói'a cea vitréga.

Ospetii sosira. Dilinca fu asediata dupa mésa. Nu sciu cum, dar asié-e statea de reu! Hainele-i erau pompóse, erá mundru chitita, dar nu sciu cum asié-i stetea de reu langa Georgie, fiulu preotului din Pancele.

Toti erau voiósi, toti si-petreciau bine, numai Dilinca era amarita. Animele totoror'a saltau de bucuria, numai anim'a Dilincei erá intunecata. Toti inchinau si bereau, numai Dilinca nici nu inchiná nici nu beriá, ci candu veniá iég'a la ea o dedea mai departe.

„O, draga baciului, — díse socrulu celu mare adeca tat'a mirelui — de ce nu bei pucinu, séu daca nu bei, uda-ti limb'a, séu barem budiele; pune-o numai la gura; nu fii tu rusinósá, câ 'ntre ómeni buni vei merge tu; inchina cu ea, câ scii tu câ asié-e obiceiulu nostru.“

„Las'o parinte, alduésca-te Ddiu — replicá unu mosiu betranu — dapoi câ scii Dumneta, câ asié-su fetele in treburi de aste.“

Si nime nu sciea, câ alta-ce-e caus'a, care face pe Dilinca, se steie ca impetretita, se nu inchine, se nu beie.

Ceriuulu se inorá. Cocosii cantara. Ospetii cantandu si uindu, unii jocandu la resunulu cimpoiloru, altii doinandu de resuná satulu se indepartara. Dar larm'a loru nu s'audiá departe, câ-ci erá inecata de durduiturile ceriului.

Ploi'a incepù a cadé! De abié vr'o patru ómeni mai remasera la pop'a.

III.

Campurile, tiérinele ici cóle erau iluminate. Pe unde se vedea lumina si diare, esperiámu si colibe. Mai la tóta colib'a siedea la focu cate-o fetitia, cate-unu fetioru séu cate-unu mosiu.

(Finea va urmá.)

Dionisiu Coriolanu.

Istori'a artei.

(Vedi nrulu trecut.)

Medaliile cetătilor din Campania sunt mai puțin numeroase și au mai puțin importanța din punctul de vedere alu artei de câtu acele vase frumoase zugravite, atribuite din eróre Etruscilor. Nimicu nu înalță eleganță'a formei, ce artistii dadeau acestoru vase, nimicu nu înțrece grația desenelor, cu cari sunt acoperite. Totulu probéza în poporulu care a creatu acésta arte, unu frumosu sentimentu de forma, popularitatea desenului și a plasticei, urmarirea séu mai bine deprinderea unei eleganțe placute și de bunu gustu. Vasele destinate la trebuințele cele mai de josu pôte, sunt acoperite cu imaginile dieilor și eroilor pe cari i aminte mereu poporulu. Istori'a, religiunea, moravurile unei națiuni peste care au trecut d'ouă ere de barbaria și, ceea ce este mai multu, d'ouă ere de civilizațiune, potu sê fi reconstruite prin ajutorulu acestoru remașite pretioase. Unu vasu, în care se preparau, acum d'ouă mii de ani, alimentele unei biete familii campaniane, are asta-di în muscurile n'ostre importanță'a unui monumentu, pe candu multe din monumintele celor de asta-di nu voru avé neci peste trei mii de ani importanță'a vasulu campanianu. Anticarulu, poetulu, istoriculu, sculptorulu, și pictorulu se desfățéza cu privirea acestoru vase. Multe din ele erau vase potive, séu vase luate ca premiu, séu vase de ornamentu. Ele se îngropau cu acelu ce le-a avutu, ca una din avutiile lui cele mai pretioase. Între vasele aflate în România de Majorulu Papasoglu, acestu veteranu alu armatei romane care, se devotéza atât'a de multu gustulu seu pentru arhiologia, am vedutu unele, a caroru forma svelta și elegantă amintă form'a vaselor campaniane: ceea ce face sê credemu, că vasele campaniane au servitu de modelu olarilor Romani, pana și în secolulu lui Traianu și Aurelianu. Chiar asta-di multe din óelele n'ostre ni amintu form'a celor campaniane.*)

Vasele campaniane se împartu în trei epóce. Antâi'a epóca este de la alu sieptelea pana la alu sieselea secolu ante Cristu. Din acésta epóca avem renumit'a cupa a lui Acestilas și cup'a nu mai puțin renumita cu venatórea mistretului. A trei'a epóca și cea mai puțin departata, ni ofera vase de cea mai mare usioretate și de celu mai corect desen. Acésta epóca este cu câti-

va secolu înainte de er'a creștina. Productele ei se rârise fórté și devenise fórté cautate pe templu lui Iuliu Cesare. Olarii romani perduse dibaci'a maistriloru. Amatorii moderni s'au învutitu de vase campaniane, scotiendu-le tóte din mormintele aflate de unu secolu, în tienu-tulu Neapolului, în vechi'a Campania, în giurulu Nolei mai cu séma. Amorul artei a servitu de scuza pentru violarea celui din urma asilu alu Campaniei. S'au calculatu, că, reunindu-se tóte colecțiunile, numerulu acestoru vase trece peste cinci-dieci de mii.

Aceste vase sunt de o pasta fina a carei colóre adesea este rosie închisa; figurele sunt aci negre séu albe pe unu fundu de colóre pastei, și acestea sunt din antai'a epóca; aci rezervate pe unu fundu negru; une ori presinta o mai mare varietate de colóri, mai cu séma cele din a d'ouă epóca.

Desenulu figureloru, ce înfrumșetieța cea mai mare parte din aceste vase, este atât'a de corect, în câtu multe din ele si-aru affá loculu într'unulu din tablourile lui Rafael. Ele sunt desemnate cu franchetia, usioretate, eleganția și corectiune. Fia-care conturu este trasu cu o sigurantia de necredutu, fara reinceperi, fara scapâri, ca acele frumoase schitii ale lui Rafael aruncate dintr'o trasura de péna și unde affâmu totu geniulu maistrului. Aceste cualități ale desenulu vaselor campaniane, învederéza importanță'a loru artistica. Nimicu nu este care sê nu fia admirabilu într'insele. Chiar form'a loru singura ne face sê le admirâmu îndata cele diarimu. Conturile lor armonioase și svelte ne facu sê cugetâmu, prin frumșetia și teneretia formelor, la dieii Olimpului, la atletii frecati cu oleu și luptându-se în circuri.

Aceste observatiuni scurte ajungu ca sê înțelegemu că este mai cu neputința a formá unu sistemu despre artea la Etrusci și popórele limitrofe. În adevéru, avem de la ei o multime de figurine, vase, petre sapate, dar abea cunóscemu statuele lor. Apoi Winkelmann dice: După unu naufragiu nu este usioru a construi o naia solida cu puținéle sfarameture scapate din furi'a valuriloru.

Adevérat'a istoria a artei începe de la Greci, ceea ce va urmá în capulu venitoriu. Cele espuse pana aci, i servescu de introducere.

Gr. H. Grandea.

*) Unu studiu întinsu despre olari'a stramosiloru nostri în opulu meu „Arhiologi'a Daciei“ înca manuscrisu.

Baronulu Beust.

(Vedi portretulu de pe pagin'a 509.)

In lunile trecute diuariile politice din tóta lumea se ocupau multu-putienu de acestu barbatu de statu. Lumea politica erá suprinsa fórte de acea scire neasceptata, cá ministrulu miciei Sassonie — dimissiunatu la dorint'a Prussiei invingátore — acusi va ocupá in Austria postulu de ministru alu afaceriloru esterne.

Si ceea ce unii nu cutediau a crede, in fine se realisá.

Baronulu Beust in momintele presinte conduce unu imperiu mare. Deci credemu, cá va fi interesantu pentru cetitorii nostri a publicá aice câte-va date din viéti'a acestui barbatu.

Br. Beust se nascù in Drezda la 13 jan. 1809; pana in etatea sa de 13 ani lu-crescù mama-sa, carea erá o femeia culta. In etate de 13 ani cercetá scól'a „Sant'a cruce“ din Drezda, de aice merse la universitatea din Göttinga, unde sub conducerea invetiatiiloru Eichorn, Heeren si Sartorius studiá cu multa diligintia istori'a si economi'a politica. La an. 1832 facandu din drepturi in Lipsia unu esamenu eminentu, fu numitu asesoru la ministeriulu de esterne. In anulu urmatoriu caletori in Elvetia, Anglia si Francia, spre a cunosce datinele, institutiunile si legile acestoru tieri. Intr'aceste fu numitu secretariu la soli'a sasésca in Berlin; ér cu doi ani mai tardiu in asemenea calitate fu strapusu la Paris. In fauru 1848 ca solulu Sassonie merse la Londra, de unde guvernulu seu dupa erumpearea revolutiunii lu-chiamá inderetru spre a ocupá unu postu mai innaltu. Beust fu insarcinatu cu compunerea unui ministeriu nou, apoi tramisu ca solu la Berlin, unde remase pana la inceputulu an. 1849. Atunce lu-chiamara inderetru, ca in ministeriulu lui Held sê primésca portofoiulu esternelor. Ministeriulu acesta se impartí in dóue partide, majoritatea erá pentru a se da constitutiune, ceea ce minoritatea nu voia. Br. Beust si ministrulu de resbelu Rabenhorst fura insarcinati a compune unu ministeriu nou, care din inceputu statea totdeauna in lupte cu miscárilu revolutionarie. Rescól'a din Drezda fu sugrumata si constitutiunea perí.

In loculu acestei constitutiuni urmá „constitutiunea a trei regi,“ proieptata de Prussia si primita de catra Sassonia sub acea conditiune, ca si statele de la média-di sê o primésca. Statele de la média-di respundiendu negativu, Sassonia se cugetá a fi absolvata de deoblegarea sa, deci nu tramise deputatii la parlamentulu de la Erfurt, conchiamatu de Prussia.

Adunarea deputatiiloru la Erfurt n'avù neci unu resultatu si insocirea celoru trei regi (Sassonia, Hannovera, Bavaria si Würtenberga) nu se potù realisá. Si acésta erá o idea de insemnetate mare, ca adeca statele tieriei nemtiesci de midilocu sê formeze o aliantia, carea ar fi fosta in stare a resiste interventiiunii Prussiei si a Austriei. Dar tóte planurile facute in privinti'a asta se nimicira si numitele state fura silitu a remané totu in vechiulu Bund, ceea ce in Sassonia nu se intemplá fara mari crise constitutiunale.

Dietele, cari denegara ajutoriulu pentru guvernulu, fura disolvate. Apoi urmá o guvernare absolutistica, si debutarea lui Beust in restempulu acela nu pré are suveniri placute. Preste totu lu-cunosceau ca pe unulu carele nu pré adóra ideile liberale.

Terenulu pe care i placea a se miscá mai multu erá cela alu incurcaturiloru esterne si nu intrelasá neci o ocasiune, ca sê nu lase a straluci dibaci'a sa diplomatica. Avù rolu si in resbelulu de la Crimia, cu tóte cá Sassonia erá putinu interesata de acelu resbelu. Sub decursulu bataliei italiene voia sê esopereze de la Bundulu nemtiescu ajutoriu pentru Austria, din intemplanse in se pacea se intemplá mai de graba, decâtu detiermurirea Bundului in privinti'a acésta. In afacerile atingátore de Schleswig-Holstein asisdere desvoltá o mare activitate diplomatica.

In batali'a de asta-véra Sassonia luá parte ca aliatulu Austriei. sórtea in se de asta-data nu favorisá acestei tieri brave. Sassonia erá unic'a tiéra ce prusii o gasira pregatita si inarmata; dar armat'a austriaca nu grabi in Sassonia spre a ocupá cele mai de frunte drumuri de feru ale campului de batalia, si astfelu perdù si avantajulu acesta. — Dupa triumfulu Prusiei si umilirea aliatiloru Austriei Beust fu silitu sê abdicá de postulu seu de ministru alu esternelor. Prusii lu-considerau de impedecatoriulu pazei. Regele lu-dimisiuná cu multa parere de reu. Nu peste multu diuariile incepura a spune, cá baronulu Beust va pasi in serviciu austriacu. Multi nu voiau sê créda acésta. Dar ceea ce se parea necredibilu, se intemplá. Baronulu Beust acuma e ministrulu afaceriloru esterne ale imperiului austriacu, — deci are unu campu multu mai largu pentru desvoltarea capacitáti si activitáti sale diplomatice. Venitoriulu ni va poté spune numai, încátu noulu ministru de esterne a fostu la innaltímea pusetiunii sale. In cátu privesce capacitatea, lumea politica numera pe baronulu Beust intre diplomatii cei mai renumiti.

PETREA CAVIELEI.

(Urmare de pe pagin'a 507.)

„Cérca, iscodesce,
 „Si me mantuesce
 „De-acelu focu cumplitu.
 „Focu afurisitu!“
 Stanu putînu gandesce,
 Si se socotesce,
 Si c'unu busduganu,
 Busduganu avanu,
 In ileu isbesce,
 Fierulu zinganesce,
 Si s'aduna, iata,
 Siepte calfe 'n data.
 Si li dîce Stanu,
 Mescerulu avanu:
 „Feciorasii mei
 „Juti si sprintenei!
 „Foi in mani luati,
 „Si din foi suflati,
 „Faceti ca sê saia
 „Flacari si vapaie,
 „Fieru, otielu, arama,
 „Prin sobe sê géma,
 „Si sê clocotésca,
 „Si sê se topésca!“

XVIII.

Calfele se ducu,
 Si de foi s'apuc',
 Foi mi ti-i umfla,
 Si prin sobe sufla:
 Focu si fumu, si sgura,
 Sfîraindu se scura,
 De focu si vapaie,
 Mesteculu se móie,
 Si prin fierbetu cresce,
 Si totu clocotesce.
 Si pre candu Stanelu,
 Mesceru de otielu,
 Cu Petrea vorbesce, —
 Éta! câ semtiesce
 Huetu din afara,
 Huetu ce 'nfióra,
 Ce striga câtu póte
 Si la pórtá bato . . .
 Stanuileu-si lasa
 Si la pórtá ésa,
 Ésa cu degraba,
 Si dîce, si 'ntréba:
 „O tu celu ce bati
 „Cu puternicu bratiu
 „In pórtá la mine,
 „Cine esti tu? cine?“

Éra din afara
 Glasu pré grósnicu sbéra:
 „Mescere Stanelu,
 „Mesceru de otielu!
 „Eu sum o craésa
 „Sum imperatésa,
 „Sóti'a unui smeu,
 „Barbatielu alu micu,
 „Ce l'a nimicitu
 „Petrea celu vestitu!
 „Si venii la tine
 „Sarac'a de mine,
 „Câ-ci din departare,
 „De pe-unu radiu de sóre
 „Pe Petrea-lu vediu,
 „Si-lu si cunoscu,
 „Cum sborá cu ventulu
 „Ne-atingandu pamentulu.
 „Si l' am totu privitu,
 „Cum s'a coboritu,
 „Si cum s'a bagatu
 „Intr'alu teu palatu.
 „Te rogu, fâ-mi unu bine!
 „Sê me lasi pe mine
 „Mescere Stanelu,
 „Sê vorbescu cu elu;
 „Ca-ci am auditu,
 „Ca-e voinicu vestitu;
 „Si-asiu voi se-i spuiu
 „In urechie lui
 „Tain'a, ce n'o scie,
 „Pentru ca se fie
 „Marele seu nume
 „Celu mai mare 'n lume!
 „Si-asiu voi se-i dicu
 „Despre-unu lucru micu,
 „Care multu ajuta
 „In resboiu si 'n lupta,
 „Si-asiu voi se i facu
 „Dupa doru si placu,
 „Ca se fie dragu,
 „Voinicelu pribagu,
 „La o dinisióra
 „Dintr'a nostra tíera;
 „La o dina, care
 „Focu si susletu are,
 „Are ochi din raiu,
 „Radie dulci din maiu!
 „Ér' de nu me lasi
 „Intr'alu teu salasiu,
 „Apoi fa-mi unu bine!
 „Fa tu pentru mine
 „O bortitia 'n zidu,
 „Ochii se-mi deschidu
 „Pe Petrea se-lu vediu,

„Se me 'ndestulediu,
 „Ca se-lu vediu un picu,
 „Catu-e de voinicu!“
 Stanu: „O tu craésa,
 „O tu 'mperatésa!
 „Eu in curtea mea
 „Nu te potu lasá,
 „Ca-ci am taine mari,
 „Ca-ci am lucruri rari,
 „Lucruri, care tu
 „Nu le poti sci, nu!
 „Dara voiu se-ti facu
 „Dupa daru si placu,
 „Zidu-oíu gavri,
 „Ca se-lu poti privi
 „Pe Petrea unu picu,
 „Catu-e de voinicu!“

XIX.

Deci mi se grabesce
 Stanu, si poruncesce
 Celoru siepte feti,
 Fetiorasi isteti:
 „Feciorasii mei,
 „Juti si sprintenei!
 „Luati apa tare,
 „Si prin fie-care
 „Soba sê turnati,
 „Si-apoi mestecati:
 „Aram'a cu fierulu,
 „Criti'a cu otielulu,
 „Spij'a si cu sgar'a,
 „Plumbulu cu scursur'a,
 „Ca sê clocotésca,
 „Si sê se topésca,
 „Si-apoi v'apucati
 „Si 'n graba luati:
 „Nóue tievii lungi,
 „Tievii gróse 'n dungi,
 „Si le chipzuiti,
 „Si le potriviti,
 „Ca se stea cu gur'a
 „Dreptu la 'nsemnatur'a,
 „Care-o voiu scoobi
 „Éta 'n zidu, aci!“
 Calfele cu graba
 S'apuca de tréba,
 Si prin fie-care
 Soba apa tare
 Tórna dupa rendu,
 Grósnicu mestecandu:
 Aram'a cu fierulu,
 Criti'a cu otielulu,
 Spij'a si cu sgar'a
 Plumbulu cu scursur'a.

*Si-apoi mi se duou,
Tievii lungi aducu,
Noue tievii lungi,
Tievii gróse 'n dungi,
Si le chipzuescu,
Si le potrivescu,
Ca se stea cu gur'a
Dreptu la 'nsemnatur'a,
Ce-a scobitu-o Stanu
In zidulu avanu.*

Deci voiniculu Stanu
Prinde-unu busduganu,
De cinci ori isbesce,
Zidulu gauresce!

Smeóic'a cumplita,
Fire-afurisita,
Mi s'alesiéza,
Ochii si-i asiédia
In loculu scobitu
Din zidulu pîrlitu;
*Dar' in susletu are
Focu de resbunare
Resbunare órba,
Ca-ci ar va se-lu sórba
Pe Petrea de locu
In leóp'a-i de focu.
Ér' voiniculu Stanu,
Mesceru nasdravanu,
Face de trei ori
Semnu catra feciori,
Deci feciorii sei
Iuti si sprintenei
Tragu din foi si-i umfla,
Foi 'n sobe sufla;
Tievile lungi,
Lungi si gróse 'n dungi
Souipa greu si vérsa:
Topitur'a arsa
De-arama si fieru,
Critia si otielu,
De spija de sgura,
De plumbu si scursura.
Smeóic'a 'n turbare
Suge greu si tare,
Sórbe topitur'a
Ce-i aprinde gur'a,
Si se otravesce,
Si de locu plesnesce! . . .*

Petrea stá 'n uimire
Si 'n nedumerire,
Se mira de Stanu,
Mesceru nasdravanu,
Si de-ai sei feciori
Ageri pui de diori . . .
Si 'n pieptu se patrunde

De gandiri afunde!
Si spre Stanu pasiesce
Si mi-i multiamesce,
Si-lu imbratîséza,
Si se departéza. —

XX.

Spune-mi Musa draga
Ce-o sê mai diréga
Petrea de-acolé?
Spune-mi draga mea!

Pe campii straine
Pe vâi si coline
Petrea ratecesce,
Si nu nimeresce
Drumulu care duce
Catra tiér'a-i dulce. ²
Si 'ntr'unu codru desu
Lang' unu verde siesu
Afla focu, vîlvóre,
Vecinic' ardietóre,
Focu mistuitoriu
Focu ingrozitoriu,
Ér' in mijlocu vede
Câ 'ntre flacari siede
Unu voinicu pieptosu
Voinicu frigurosu,
Ce totu se 'ncaldiesce,
Si se vîrcolesce,
Se face cârligu,
Strigandu: „vai mi frigu!“
Petrea mi-lu privesce,
Si privindu zimbesce.
Éra elu mi-i dîce:

„Cine esti voinice?“
Petrea: „Fetu spetosu,
„Voinicu frigurosu!
„Auditu-ai tu?
„Auditu séu nu?
„De-unu fecioru vîrtosu,
„Feciorasiu nervosu,
„Ce-a batutu pe smei,
„Pe vrajmasii sei,
„Si-a purtatu apoi
„A purtatu resboiu
„Cu smeóicele,
„Blastematele,
„Si-a stinsu de pe lume
„Némulu si-alu loru nume,
„Si-acum ratacesce,
„Câ-ci nu nimeresce
„Drumulu, care duce
„Catra tiér'a-i dulce?“

Friguricea-i dîce:
„Voinicelu voinice!

„Feciorasiu vîrtosu,
„Feciorasiu spetosu!
„Eri de catra séra
„Ventulu de la tiéra,
„De catra apusu
„Veste mi-a adusu,
„Adusu-mi-a veste,
„Cum, si cine este
„Voinicelulu care
„Cu puteri pré rare
„Smei-a nimicitu
„In resboiu cumplitu,
„Si smeóicele
„Blastematele.“

(Finea va urmá.)

V. Bumbacu.

CANTECE POPORALE.

XIII.

Dâ-mi bade pane cu nuci,
Câ eu ti-oiu da budie dulci;
Dâ-mi bade pane cu pere,
Câ ti-oiu da budie de mnere.

XIV.

Decandu-su in est'a satu
Mandr'a nu m'a sarutatu,
Numai pereulu de-asi trece,
Sciu câ m'ar sarutá diece.

XV.

Picat'a frundi'a din facia,
Picat'a, remas'a rara,
Dara catu va remané
Picá-va de gelea mea.

XVI.

Potolita-e frundi'a 'n facia,
Potolita-e, n'are sótia,
Potolita-e frundi'a 'n codru
Potolita-e de nu-e modru.

XVII.

Fire-ar' data Domnedieu:
Sê se ie carii li-su dragi,
Firear' iérn'a frundia 'n fagi,
Dar se ieu cari li-su uriti
Fagii iérn'a-su potoliti.

XVIII.

Pe Muresiu si pe campia
Nu-e nana sê-mi placa mie,
Aici-e unu satu mititelu,
Sunt fete destule 'n elu,
Si mai mare, si mai mici,
Cum su bune de voinici.

Abecedariulu de auru alu feteloru.

A) Fét'a sê fia ca albin'a; sê nu lese, ca furulu sê guste nepedepsitu mnere de pre budiele ei, — si sê nu fia ca albin'a: mai multu afara decâtu in casa.

B) Fét'a sê fia ca biseric'a, onorifica, — si éra nu ca biseric'a, sê invite cu tôte clopotele la rogatiune.

C) Fét'a sê fia ca unu calcografu, si imaginea sa sê o grafeze numai intr'o anima solida, — si sê nu fia ca unu calcografu, care din o imagine face o suta de esemplare.

D) Fét'a sê fia ca unu dictionariu, in care e ordine frumósa, — si sê nu fia ca unu dictionariu, in care mai alesu aceea nu aflâmu, ce cautâmu.

E) Fét'a sê fia ca ieder'a, si placuta la ochi, — si sê nu fia ca ieder'a, carea inaltandu-se, invalesce in deosebite direptiuni tôte turnurile cele vechi, ruinate.

F) Fét'a sê fia ca flacar'a luminei, sê se silésca spre ceriu, — si sê nu fia ca flacar'a luminei, sê aiba totdeauna lipsa de curatîre.

G) Fét'a sê fia ca galbenulu de importanta, — si sê nu fia ca galbenulu, care ambla prin multe mâni, si si-perde faci'a.

I) Fét'a sê fia ca unu idolu, care se numesce santu, — si sê nu fia ca unu idolu, cu care adese-ori se gonescu — demonii.

L) Fét'a sê fia ca laptele, unu donu curatu, nefalsificatu alu naturei, — si sê nu fia ca laptele, care cu tempu se acresce.

M) Fét'a sê fia ca mantéu'a cu purpuru decorata, — si sê nu fia ca mantéu'a, care la suflarea ventulu usioru se întórce pre dosu.

N) Fét'a sê fia ca o novela, pentru fiasce-care interesanta, — si éra sê nu fia ca o novela, la care totinsulu se póte prenumera.

O) Fét'a sê fia ca osti'a, care contine in sine misteriu, — si éra sê nu fia ca osti'a, carea ajunge in gurile ómeniloru.

P) Fét'a sê fia ca pastoriti'a, carea se scóla de demanétia, si e vesela necurmatu, — si sê nu fia ca pastoriti'a, carea tunde tóta óiea.

R) Fét'a sê fia ca unu racu, rosia in aintea focului patimei, — si sê nu fia ca unu racu, carele intr'unu anu numai patru luni e bunu.

S) Fét'a sê fia ca sórele de amabila, — si éra sê nu fia ca sórele, care rosiesce sér'a si demanétia.

T) Fét'a sê fia ca cetatea Troia, sê se apere multu tempu, — si sê nu fia ca cetatea Troia, a se lasá in urma cuprinsa prin unu — calu.

U) Fét'a sê fia ca planet'a Uranosu, care nu se silesce asié tare catra lumina, — si sê nu fia ca Uranosu, unde unu anu e ca 84 de ani de ai nostri de lungu.

V) Fét'a se fia ca ventulu: Zefirulu demanetiei; si éra nu ca ventulu, carele se stramuta in orcanu in fioratoriu.

Z) Fét'a sê fia ca zam'a, buna si gustuósa, — si sê nu fia ca zam'a, carea adese-ori ti-arde limb'a.

Damianu Dragonescu.

Ce e nou ?

*** (Maiestatea Sa imperatulu) in 23 I. c. primi adresele dietei Ungariei si a Croatiei. Deputatiunei unguresci Mai. Sa respunde, câ la preaumilit'a adresa a dietei ung. se va raspunde prin unu preainaltu rescriptu regescu. Conducatoriulu deputatiunei croate fu renumitulu episcopu Strossmayer, la a carui cuventare tienu-ta in limb'a croata Mai. Sa respunde in aceea-si limba, câ va luá in consideratiune seriósa adres'a dietei croate.

** (Deputati din Ardealu.) Dintre deputatii romani din Ardealu in dílele trecute sosira urmatorii la diet'a de aice: Moldovanu, Ioane Balomiri si Tulbasiu. Audîmu, câ dlu Macelariu de astadata nu va veni, decâtu numai la actulu de incoronare.

** (Tenerimea romana din Pesta) imbarbatata de succesulu stralucitu alu baluriloru din anii trecuti, se aduná alaltaeri si tienú o conferintia, in care se decise, ca balulu si in érn'a acést'a sê se tiena. Venitulu balului — casi in anii trecuti — se va intrebuintiá pentru ajutorarea tenerimei nóstre din Pesta, lipsite de ajutorintie materiale, — de aceea credemu, câ onoratululu publicu va considerá scopulu filantropicu, si nu va de-negá concursulu materialu.

** (Necrologu.) Carolina Butteanu nasc. Orbonasiu in numele ei, a sóreii Maria Butteanu, a bunei Veronica Serbanu nasc. Costa, a mamei Elena Orbonasiu nasc. Raduly, a fratiloru Michailu asesoru la sedri'a comitatensa in Reginulu sasescu si Carolu cancelistu la tabul'a regia, a soriloru Amalia, Polixenia si Aurelia, a cumnatei Carolina Orbonasiu nasc. Marinoviciu si a nevinovatiloru orfani Emilianu ai Alexandru, face prin acést'a cunoscutu, cumcá intímu amatulu ei sociu, respective tata, cumnatu si nepotu Basiliu Ladislau Butteanu de Siomcuta mare, consiliariu la regesculu guvernulu transilvanu, dupa unu morbu greu de plamani astadi in 23/11 Decemvre 1866 la 10 óre dimaneati'a, impartasítu fiindu cu SS. taine, a adormitu in Domnulu, in alu 41-lea anu alu etatei sale, ear a casatoriei pré fericite alu 11-lea. — Cu ochii scaldati in lacrami si cu anim'a sfasíata de dorere cauta sê ne supunemu si acestei dispušetii a provedintiei domnediesci. — Ne-a iubit si a fostu iubit si stimatu cu tóta ardórea, a fostu singur'a nóstra fericire, dar' dorere câ a trebuitu sê solvéscá naturei pré de timpuriu tributulu. Remasiti-ele pamentesci se voru inmorméntá in cimíteriulu publicu de aici marti in 25/13 Decemvre a. c. la 3. óre dupa ameadu dupa ritulu besericeii gr. cat. dela locuinti'a din strad'a de midilocu Nro. 536. Clusiu, in 23/11 Decemvre, 1866. — Fia-i tierin'a usióra!

** (Necrologu.) Spiridonu Tatartiu negutiatoriu si epitropu gr. or. din Orastia repausá in etate de 55 ani. Repausatul in Domnulu fu unu barbatu stimatu de toti, carele a facutu mai multe sacrificie pentru beseric'a si scól'a de acolo. Fia-i tierin'a usióra!

** (Facemu atenti) pe stimatii nostri prenumeranti din Pesta, câ icón'a de premiu a Familiei se póte vedé in localitatea redactionala. Toti aceia carii o vedúra pan' acuma, fura suprinsi de frumséti'a ei si toti marturisira, câ aceea intrece tote acceptárilu loru. De aceea suntemu convinsi, câ la tempulu seu si la on. publicu va face o sensatiune estraordinaria. Totodata amintimu, câ avemu sperantia, cumcá espedarea se va poté incepe inca in lun'a lui fauru.

Literatura si arte.

* * * (*A esitu de sub tipariu* :) Protocolulu despre a sies'a adunare generala, ce Asociatiunea transilvana pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu a tienutu la Alba Julia in an. 1866.

* * * (*Din Revist' a lunaria*) a Ateneului Romanu din Bucuresci era-si esira doue brosiure. Cuprinsulu e forte interesantu. Vomu vorbi mai pe largu intr'unulu din numerii venitori.

* * * (*Domnisor'a Elisa Circa*) concerteza era-si la Bucuresci, in teatrulu si cu concursulu companiei dramatice.

Feliurite.

= (*Marimea armatelor si grandiositatea batalielor in evi diferiti*.) Evulu mai nou a inaintatu in perfeptiunarea armelor uciidetore, incatu ele sunt in stare a nimici armate intregi in o singura batalia; atare arme au fostu in a. 1859. tunurile ghintuite, si in anulu presinte pusecele cu acu. Evulu nou ni-aréta armate numeroase si lupte sangerose cum sunt cele de la Marengo, Iena, Austerlitiu, Lipsia, Waterloo, Magenta, Solferino s. a. si mai d'aprobe batalia momentosa de la Königgrätz. Frundiarindu paginile istoriei vomu vedé armate si mai mari, si ne vomu mirá asupra unoru batalii, a caroru repetire desá ar sterge neamulu omenescu de pe pamentu. Au fostu grandioase trupele unoru popore in tempulu emigratiuniloru lor; asié d. e. Atila ducele uniloru a iruptu in Galia cu 700,000 de omeni, l'a intempinat ducele romaniloru si alu aliatiloru, Etiu cu o armata intogma atatu de numerosa; din ambele parti la olalta a caditu 300,000 pe campulu de la Chalons. In espeditiunea cruciata d'antâia sub conducerea lui Petru de Amiens 300,000, sub Gottfried Bouillon 600,000 de omeni, — mare parte voluntieri — au caletoritu in Palestina. In genere: espeditiunile cruciate au duratu 200 de ani, si au constatu in vietia aloru 7. milioane de omeni. Dsingis-chan a inundatu Europa cu 6, era Timour-Lencu cu 1½ milioane de omeni. Cimberii si Teutonii era le numeru de 300,000 candu au trecut Alpii; din acestia romanii au omoritu 200,000 langa Vercelli la a. R. 657. Din 300,000 de barbari, cari au cutediatu sub conducerea lui Brenu, a calcá santulu pamentu a Romei, — neci unulu nu s'a rentorsu in patri'a-si. In resbelulu punicu au peritu 1. mil. de romani si cartagineni si 1200 de nâi. La Canea au caditu 50,000 de bravi romani. — Erodotu face amintire de nesce armate atatu de mari incatu ni-separu chiaru fabulose: de Ninu se dice, cá ar fi avutu 1700,000 pedestri si 200,000 calerati, candu a cuceritu Asia superióra. Semirame a atacatu India cu 3 mil. pedestri, ½ mil. calerati si 100,000 calerati pe camile; domnii Indianii i-au obvenitu cu mai mare numeru de armati. —

* * * (*Responsu nimeritu*.) Intr'o societate petrecea si unu pictoru. O domna lu-intrebá, care-e pictorulu celu mai iute? — Oglind'a — respunse artistulu.

Gácitura numerica.

De Avramu Gozanu.

- 1.14.23.17.11.19.12. { Acésta s'a asiediatu,
Pe muntele Araratu;
- 16.12.5.19.7.21. { Pe elu in grópa l'a 'nchisu,
Si de lei pre mani fu linsu;
- 4.9.25.7.22. { La izvoru cu elu s'a dusu,
Si fara fundu l'a adusu;
- 18.12.23.8.3. { Cu elu, déca lu-stemperâmu,
Casele le curatîmu;
- 2.6.17. { De nu-e néua, fenu nu manca,
Si ea ni-ducece dobanda;
- 24.14.13.6.9.6. { De-e departe e frigu tare,
Tóte-amurtu si n'au potere;
- 20.10.15.1.17. { O romana cultivata,
Peste Carpati asiediatu. —
- 1—25. { E erou romanu vestitu,
Nu de multu facu meritu.

Deslegarea gácitureri numerice din nr. 31: „Sa partinimu literatur'a!“ Deslegare buna primiramu de la domn'a Emilia Cadariu.

Deslegarea gácitureri de siacu din nr. 40. ni-a mai tramis'o domn'a Elena Petroviciu n. Jonescu si dlu Stefanu B. Popoviciu.

POSTA REDACTIUNEI.

Versurile: Buna sér'a lui Craciunu, — Catra mama, — nu se potu publicá. Nu este in ele neci o poesía.

„Si eu o draga.“ In cele optu strofe amu gasitu: silfu, flóre, siópte, suspinu, zefirasiu, fluturasiu, crini, zambila, róua, cristalu, coralu, nurmuru, filomela, dina, arpa, deliru etc. dar poesía nu.

Lugosiu. Dlu St. B. P. Póte cá sunt doue luni si diumetato de candu gácitur'a acea e la noi, dar sunt altele ce stau aice si de siese luni, pentru cá într'unu numeru numai una publicâmu. Ér asta póte cá va jacé si mai multu, pentru cá nu voimu sê ocupâmu loculu cu asemenea gáciture mari.

Primulu amicu, e o istoria pentru copii, ér nu pentru cetitorii unei foi. Altmintrele te rogamu, sê scrfi mai putienu si sê inveti mai multu a scríe romanesece, cá-ci n'avemu neci tempu neci voie a-ti prelucrá totdeauna articolii. Novel'a aceea nu ni trebuie.

Anulu acesta se va incheia cu nrulu venitoriu. Ne rogamu pentru renoirea grabnica a prenumeratiuniloru.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**